

Nieuwjaarstoespraak Bernard Welten, 4 januari 2010

Goedemorgen dames en heren. Mag ik beginnen met u een gelukkig, gezond en vooral veilig 2010 te wensen.

Gelet op de druk op de evenementen in het komende jaar is het misschien goed terug te blikken naar het eerste evenement van het nieuwe jaar, nl. Oud en Nieuw. Daar is al het een en ander over in de media verschenen maar toch nog het volgende:

De verplaatsing van het feest van de Dam naar het Museumplein heeft bijgedragen aan een voorspoediger verloop van de nieuwjaarsnacht. Het maakte in ieder geval dat ik aan de voorkant minder zorgen had dan de jaren daarvoor.

Voor Floradorp is de 'viering van oud en nieuw' ieder jaar, niet alleen in de voorbereiding, maar ook tijdens de nacht zelf, een bijzonder veel aandacht vragende aangelegenheid. Jammer dat het ook nog aan het begin van de ochtend nodig was korte metten te maken met vermeende feestgangers die zich niet wisten te gedragen.

Zoals veel korpsen naar buiten brachten was de jaarwisseling 'beheersbaar', maar de maatregelen die in dit draaiboek verwoord staan waren nodig om dat mogelijk te maken. Het gegeven dat zo'n moment voor velen een rechtvaardiging is om zich ongeremd en ongegeneerd te gedragen maken een buiten proportionele aanslag op onze capaciteit onafwendbaar. Wel iets om naar de toekomst toe echt om over na te denken. Want ook dienders kun je maar op een plek tegelijk inzetten.

Daar komt bij dat een aanslag zoals die van Karst T. en rellen zoals die in Hoek van Holland maken dat wij als korps natuurlijk gespitst zijn op het voorkomen van nare incidenten of verstoringen van de openbare orde. Van ons korps en onze mensen wordt behoorlijk wat gevraagd.

En dat wordt ook onderkend, want ik ervaar het als een bijzondere blijk van erkenning dat in november jl. de prijs van de Raad voor de Rechtspraak, de zogenaamde mr. Gonsalvesprijs, werd opgedragen aan de anonieme ME'er die als vertegenwoordiger van de overheid veel over zich heen krijgt. Collega Leen Schaap van ons korps viel deze prijs als representant van alle ME'ers ten deel en bij de uitreiking van de prijs door de Minister van Justitie, droeg collega Schaap de prijs dan ook op aan iedere ME'er in het land.

De onvoorspelbaarheid van niet alleen individuen, maar ook groepen mensen in de samenleving, vraagt van de politie in zijn algemeenheid en die van de ME-organisatie in het bijzonder, meer dan gemiddelde aandacht en scherpte.

Zaak is dat wij de collega's en de middelen zo inzetten dat het hoogst mogelijke rendement wordt gehaald in het beïnvloeden van het gedrag van overtreders en dat wij met name door de samenwerking met andere partijen zorgen dat bepaald gedrag geen kans krijgt of in structurele zin onder de aandacht blijft.

Succesvol werken aan veiligheid is natuurlijk iets wat onze core business is, maar om het ook meer dan symptoombestrijding te laten zijn is het van belang dat de keten met het OM goed werkt en de samenwerking met andere partijen zoals gemeenten en stadsdelen optimaal vorm krijgt. Maar ook dat mensen leren een eigen verantwoordelijkheid te nemen. Wij sturen daar als gezamenlijke veiligheidspartijen iedere dag op. Laat ik vervolgen met een beschouwing op het afgelopen jaar.

Het aantal aangiften is in 2009 wederom afgenomen. In 2009 zijn er 4,2 % minder aangiften gedaan dan in 2008. Het is het 10^e jaar op rij dat het aantal aangiften is gedaald. Het volledige overzicht met cijfers vindt u straks op de website. Bij een aantal onderwerpen zal ik nader stilstaan, want het is niet over de volle breedte goed nieuws. Zo heb ik grote zorg over de toename van het aantal overvallen en inbraken. Daarover zal ik straks iets meer vertellen. Voor ik daar aan toe kom het volgende.

- Er zijn 525.000 telefoongesprekken bij de meldkamer binnengekomen
- We hebben 41.000 aanhoudingen verricht
- Er zijn 22.500 zaken aan het Openbaar Ministerie aangeboden
- En er zijn ruim 1.000.000 bekeuringen uitgeschreven

Dan andere cijfers, wat positieve ontwikkelingen.

Zo is diefstal uit en vanaf motorvoertuigen in 2009 met bijna 12% afgenomen. Wij denken dat dit mede te danken is aan de grote controleacties gericht op jongemannen op scooters. Alleen al tijdens die actiedagen eind april werden ruim 230 mensen aangehouden.

Het aantal straatroven is in 2009 gedaald met 6,3%. Van 2.260 naar 2.118. Een goed resultaat is ook de forse afname van het aantal meldingen van drugs- en drankoverlast met bijna 30%. De resultaten op dit gebied zijn in het Centrum van Amsterdam vooral te danken aan twee dingen, nl. de persoonsgerichte aanpak van overlastgevers en door de invoering van de zogenaamde verwijderingbevelen voor dealers. Overigens zijn beide een mooi voorbeeld van samenwerking met andere partijen zoals OM, gemeente, stadsdeel en GGD.

Vorig jaar heb ik tijdens mijn presentatie van de cijfers mijn verbazing uitgesproken over het feit dat in Nederland zoveel mensen vrij rondlopen terwijl zij nog een straf moeten uitzitten. Hoe werkt dat nu: mensen zijn verdacht van het plegen van een strafbaar feit, vervolgens wordt er een onderzoek ingesteld naar de toedracht, dat leidt tot aanhouding en verhoor, daarna wordt het proces verbaal ingestuurd naar het openbaar ministerie dat op haar beurt gezorgd heeft voor vervolging en een dagvaarding. De verdachte is al dan niet op zitting geweest, maar is in ieder geval door een rechter veroordeeld. En wat dan opvallend is, is dat na deze hele arbeidsintensieve procedure niet in alle gevallen gezorgd wordt voor het ten uitvoer brengen van de straf. Met de wetenschap dat veel veroordeelden recidiveren is de beste preventiemethode te zorgen dat zij die veroordeeld zijn ook daadwerkelijk vastzitten.

Daarom is in 2008 het team Regionale Opsporing Gesignaleerden opgericht. Sinds de start van dit team in april 2008 zijn er al 162 aanhoudingen geweest (wat dus weer een opsporingsonderzoek betekende), maar zij waren wel goed voor 126 jaar gevangenisstraf. Terwijl deze personen hun straf uitzitten, kunnen zij geen nieuwe misdrijven plegen. Noem mij een effectievere manier van misdaadbestrijding.

Het stemt mij zeer tevreden dat ook het College van Procureurs-Generaal dit probleem heeft onderkend en in oktober jl. nieuwe richtlijnen heeft uitgevaardigd om er samen met de politie voor te zorgen dat het komende jaar zorgvuldiger gekomen wordt tot de executie van de straf van diegenen die veroordeeld zijn. In de brief van het College wordt niet alleen gesproken over de instelling van een landelijk team, maar worden de ontwikkelingen die de afgelopen twee jaar in Amsterdam-Amstelland vorm hebben gekregen opgevoerd als best practice.

Vorig jaar heb ik op deze plek vanwege het niet ten uitvoer leggen van straffen van veroordeelden, gepleit voor het werken als één overheid. Ik noemde als voorbeeld dat het mij verbaasde dat iemand die nog een straf moet uitzitten wel een rijbewijs of een paspoort kan krijgen. En ook in de meest brede zin van het woord gebruik kan maken van diensten van de overheid terwijl men ten opzichte van diezelfde overheid nog een verplichting (lees een gevangenisstraf of een boete) heeft openstaan. Ook binnen de gemeente Amsterdam is dit probleem onderkend en als een kans ervaren om aan de bestrijding van criminaliteit bij te dragen.

Er heeft inmiddels een expertmeeting plaats gevonden in de ambtswoning in Amsterdam. De uitkomsten hiervan worden binnenkort in de gemeenteraad van Amsterdam besproken en ik hoop dat er spoedig voortgegaan kan worden met de verdere uitwerking. We laten anders met elkaar een grote kans liggen. En het kan geen kwaad als dit onderwerp ook op landelijk niveau zou worden opgepakt. Het afgelopen jaar is de recherche belast geweest met vele onderzoeken. Er zijn dit jaar 20 nieuwe TGO's gestart. Een Team Grootschalige Opsporing wordt ingezet als er

sprake is van een zeer ernstig misdrijf met een grote maatschappelijke impact waarbij niet direct een verdachte in beeld is.

Er gaat ook nog steeds researchcapaciteit naar ontvoeringen en gijzelingen in het criminele milieu, die vaak drugs gerelateerd zijn.

Er is ook recherchekracht ingezet op mensenhandel. Het ingewikkelde van die onderzoeken is dat het niet altijd om zichtbare vormen van criminaliteit gaat, maar wel om een ernstige aantasting van de rechtsorde. Het vaststellen of iemand slachtoffer is van mensenhandel blijft complex en arbeidsintensief, maar gelet op de impact van het delict zijn we daar fanatiek mee bezig geweest. Maar het aanhouden van de één, biedt ruimte voor de ander.

In die zin is het van belang niet alleen lokaal maar ook internationaal te komen tot een aanpak die verder reikt dan politiemaatregelen. Onder meer binnen de gemeente Amsterdam worden hiertoe stappen genomen.

Naast langlopende onderzoeken worden er door de recherche ook, waar mogelijk, korte klappen uitgedeeld. In 2009 is ons ABC team dat zich richt op zogenaamde Amsterdamse Beroeps Criminelen actief geweest met controles op allerlei sleutelplaatsen. Het gaat hier om plekken in de regio, zoals horecagelegenheden, parkeerplaatsen, sportscholen, vechtsportgala's, waar beroepscriminelen elkaar ontmoeten.

Bij deze controles zijn in totaal 39 personen aangehouden, voor feiten als openlijke geweldpleging, witwassen, bezit van vals paspoort of rijbewijs, overtredingen van de opiumwet, de wet wapens en munitie, het rijden onder invloed of zonder rijbewijs en valsheid in geschrifte. Hierbij werden o.a. vuurwapens, hard- en softdrugs, valse rijbewijzen en paspoorten en grote geldbedragen in beslag genomen.

Wat mij zorgen baart, is dat het aantal aangiften van fraude en oplichting het afgelopen jaar is toegenomen met 23%. Ik sprak erover dat veel criminaliteit zich aan het oog onttrekt. Fraude is per definitie heimelijk, maar door digitalisering van onze wereld neemt ook fraude via internet en niet beveiligde sites toe. Er blijft sprake van een stijging van de pinpasfraude, het zogenaamde skimmen. Begin december is er nog door een bovenregionaal researchteam een 13-tal verdachten aangehouden voor dit soort feiten, maar zaak blijft dat zowel banken als ondernemers op het internet er zelf alles aan moeten blijven doen om fraude te voorkomen. En burgers zou ik op het hart willen drukken om geen zaken te doen op het internet als de site geen keurmerk heeft waaruit blijkt dat de veiligheid gewaarborgd is. Het tegenhouden van deze vorm van criminaliteit is hier minstens zo belangrijk als het opsporen ervan.

Een niet bepaald positieve ontwikkeling is de stijging van de inbraken in woningen, met 14,4 % ten opzichte van 2008. Het is aan ons om zoveel mogelijk daders te pakken en niet alleen het afgelopen, maar ook het komende jaar zullen we er mee aan de slag gaan. Tegelijkertijd blijf ik wijzen op de verantwoordelijkheid voor woningcorporaties en particuliere huiseigenaren er voor te zorgen dat hun woningen voldoen aan het Keurmerk Veilig Wonen. Gelet op de impact van het misdrijf hebben we binnen het korps inmiddels georganiseerd dat na een inbraak onmiddellijk sporenonderzoek plaats vindt en slachtoffers op de hoogte worden gehouden van de voortgang van het onderzoek. Tegelijkertijd wordt door de buurtregisseur advies gegeven over de preventieve maatregelen die genomen kunnen worden ter voorkoming van inbraak.

In het afgelopen jaar zijn er in de regio meer personen het slachtoffer geworden van dood door geweld dan vorig jaar. Ik heb daar geen aanwijsbare oorzaak voor. Feit is wel dat we tot nu toe al in 20 van de 29 zaken verdachten konden aanhouden die in veruit de meeste gevallen overgedragen konden worden aan het Openbaar Ministerie. De ene zaak schokt het rechtsgevoel meer dan de andere. Zo werd een overblijfskracht neergestoken op een schoolplein in Amsterdam-Zuid, werd de eigenaresse van een kinderdagverblijf in Amsterdam-West om het leven gebracht en overleed in Amsterdam-Zuidoost een 15-jarige jongen bij een schietincident. In al deze zaken konden wij gelukkig komen tot aanhoudingen. Dit zijn voorbeelden van zaken waarbij direct een TGO, Team Grootschalige Opsporing, werd opgestart.

In het afgelopen jaar zijn er meerdere schietincidenten geweest in Amsterdam Zuidoost. Dat heeft veel aandacht gekregen, niet op de laatste plaats door een piek van het aantal schietincidenten in korte tijd.

In deze zaken zijn meer dan 30 aanhoudingen verricht en konden veel criminele feiten met het overdragen van de verdachten aan het OM worden opgelost.

Eerder heb ik bekend gemaakt dat er in een aantal zaken geen medewerking was van slachtoffers. Ik doe niet alleen op hen, maar ook op verstandige mensen in hun omgeving een beroep om de slachtoffers te overtuigen van het feit dat voor het oplossen van dergelijke ernstige zaken hun medewerking cruciaal is. En dat het recht in eigen hand nemen met straffe hand zal worden aangepakt.

De schietincidenten waren aanleiding om meerdere preventief fouilleeracties vorm te geven of gericht huiszoeking te doen naar aanleiding van tips of intensief recherchewerk. Het beeld dat de situatie in Amsterdam Zuidoost erger wordt, is overigens misplaatst. Het totaal overzicht bevestigt dat. Mensen voelen zich er veilig en vinden het weer prettig wonen. Zeker op die plaatsen waar hoge flats zijn vervangen door lage en er ruimte is gekomen voor koopwoningen.

Mijn allergrootste punt van zorg, en ik ben daarin niet de enige in het land, is de toename van het aantal overvallen. De cijfers spreken voor zich. Ondanks de inrichting van een speciaal opgericht Kernteam Overvallen zijn we er niet in geslaagd het aantal overvallen terug te dringen. Waar men zich vroeger schuldig maakte aan winkeldiefstal lijken jonge criminelen bijna ad random winkels binnen te gaan en de uitbaters te bedreigen. In veel gevallen is de buit nauwelijks de moeite waard en lijkt het hier, als je ziet met welk gewetenloos gemak het gepleegd wordt, ogenschijnlijk om een instapdelict te gaan. Na onderzoek blijkt dat de plegers bijna in alle gevallen de status van veelpleger hebben.

Vroeger werden banken overvallen. Toen die goed beveiligd werden, werden postkantoren het doelwit. En nadat daar de beveiligmaatregelen verbeterd waren, kwamen de benzinstations aan de beurt. En zo verschuift het patroon en worden steeds vaker kleinere ondernemingen en burgers in hun woningen slachtoffer. Ten opzichte van vorig jaar is er een stijging van bijna 11 procent. Ik vind dit onacceptabel.

De toename van het aantal overvallen is, zoals ik schets, niet alleen een Amsterdams, maar ook een landelijk probleem en dat maakt ook dat Minister Hirsch Ballin opdracht gegeven heeft dit delict in 2010 terug te brengen met tenminste 20% t.o.v het aantal overvallen in 2008. Burgemeester Aboutaleb van Rotterdam is aangewezen als voorzitter van een landelijke Taskforce Overvallen en ook worden er vanuit de Raad van Korpschefs meerdere initiatieven ontplooid die zullen leiden tot een nog meer dadergerichte aanpak.

Het afgelopen jaar hebben we in de regio veel aan overvallen gedaan, er is analysecapaciteit opgebouwd, er zijn speciale teams binnen de verschillende onderdelen mee bezig, er zijn meer dan 300 aanhoudingen verricht, samen met het Platform Criminaliteitsbeheersing Amsterdam worden winkeliers geholpen zich te beschermen tegen overvallen, er is een nazorgplan opgezet, en ga zo maar door. En toch is het niet gelukt het aantal overvallen terug te brengen. Sterker nog, het is gestegen, en dat baart mij, zoals ik u al zei, grote zorgen.

Daarom zal er ook het komende jaar binnen ons korps linksom of rechtsom meer capaciteit toebedeeld moeten worden aan de aanpak van overvallen. Niet alleen in toezicht en opsporing maar ook een op dadergerichte aanpak in samenwerking met het land. De hoofdofficier en ik hebben afgesproken hier op zeer korte termijn met elkaar over te spreken.

Tot nu toe heb ik vooral stilgestaan bij de ontwikkelingen van het afgelopen jaar en dat brengt me nu tot de prioriteiten voor het komend jaar. Als het gaat om de opsporing zullen we ons vooral richten op het tegengaan en oplossen van criminaliteit die een grote impact heeft op het slachtoffer. We focussen ons op incidenten die mensen persoonlijk raken.

Overvallen, inbraken, zedenmisdrijven, straatroof, geweld en mensenhandel. We zullen andere zaken niet veronachtzamen maar aandacht geven is ook keuzes maken.

Want 2010 wordt voor de stad, de regio en daarmee ook voor het korps een bijzonder jaar. De bijzonderheid is dat we het komende jaar veel gebeurtenissen en evenementen te verwerken krijgen die veel voorbereiding en politiecapaciteit in de openbare ruimte zullen vragen. Ik liet daar in het begin van mijn verhaal al iets over blijken. In 2010 zal er iedere dag moeten worden nagedacht over de vraag waar en waartoe capaciteit wordt ingezet. Want eenvoudige economie leert ons dat politiemensen die nodig zijn bij een voetbalwedstrijd niet met opsporing aan de slag kunnen zijn en politiemensen die zich belast weten met een moordzaak niet in ME-verband kunnen worden ingezet.

Tegelijkertijd zullen we op het gebied van het toezicht veel capaciteit nodig hebben voor wat ik noem de bijzondere gebeurtenissen en evenementen: de behandeling van de zaak Wilders is op komst, de gemeenteraadsverkiezingen, de invoering van de nieuwe anti-kraakwet, Koninginnedag, 4 en 5 mei, bijzondere voetbalwedstrijden, Kwakoe, Gaypride, concerten, Uitmarkt, grote hardloopevenementen.

Dit is allemaal business as usual, maar daar komt dit jaar bovenop de start van de Giro d'Italia in Amsterdam en de drukte in buurten en café's rondom het WK voetbal in Zuid-Afrika. En wat te denken van Sail in augustus en de grote Europese conferentie van banken in oktober. Het zal het uiterste vragen van het korps om alles goed te laten verlopen.

Maar ik zeg u toe dat wij er zullen staan en doen wat wij kunnen om alles op een ontspannen wijze doorgang te kunnen laten vinden.

Tot slot dames en heren, kort samengevat, wat ik u vandaag wil meegeven:

Ten eerste, het organiseren van veiligheid is meer dan het inzetten van politiemensen. Samenwerking met anderen is van eminent belang. En ik roep ook nadrukkelijk andere partijen én burgers op hun verantwoordelijkheid te nemen om criminaliteit te voorkomen.

Ten tweede, focussen en keuzes maken is een vereiste om een aantal punten van grote zorg, zoals overvallen en inbraken, effectief aan te pakken.

Ten derde, het wordt dit jaar een spannend jaar qua evenementen en gebeurtenissen. Wij zullen er alles aan doen om die goed te laten verlopen, maar we moeten ons bewust worden van het feit dat politie- en ME capaciteit eindig is.

Juist in tijden van bezuinigingen, die ook forse consequenties kunnen hebben voor de in te zetten politiecapaciteit, hebben de veiligheidspartners elkaar dus hard nodig.

Ik dank u voor uw aandacht.